ÇAYDA ÇIRA

Aylık Kültür-Sanat ve Aktüel Dergi

2021 – OCAK

ÇAYDA ÇIRA

Aylık Kültür-Sanat ve Aktüel Dergi

2021-OCAK

İMTİYAZ SAHİBİ
Yücel ÇAKMAK

YAYIN KURULU
İ. Ekrem KATI
Murat SEVİNÇ
Tahir ERDEM
Uğur İNCİOĞLU
Hayri UĞUR
İhsan YÜKSEL

İLETİŞİM
TELEFON
0 553 2533090

E-POSTA:
cakmakyucel@gmail.com

BAŞLARKEN…

Yıllardır Elazığ kültürünün ve medyasının içerisindeyim.
1990'lı yıllarda başlayan bu serüvene yazılar, fotoğraflar, çekimler, dergiler ve kitaplar kattım.
"Ahçik" adlı romanla Elazığ'ı yurt sathında tanıtımını yaptım.
Yeterli mi?
Bence değil. Daha yapılacak çok çalışma var. Yeni limanlara yelken açılması gereken gemiler olmalı…
Yeni hedefler…
Yeni değerler…
"Yeni Fırat"ın açmış olduğu yolda sağlam adımlarla yürümemiz gerek.
Bizler Sunguroğullarından, Memişoğullarından, Eroğlularından bir miras aldık. Bu mirası ileri taşımamız gerek… Eli kalem tutan, hitabı güçlü olan, gözü farklı bakanlar üretime geçmeli…
Bu gaye ile İstanbul'dan sesimizi yükseltecek, Elazığ'ımızı tanıtacak bir dergiyle yola çıktık. Kültür ve sanat ağırlıklı olacak olan "Çayda Çıra"mız yeri geldiğinde Elazığ için kavga da edecek.
Şimdilik tek bir nefer ile yola çıkan "Çayda Çıra" zamanla güçlü kalemşörleri olacak. Bundan hiç şüphem yok.
Bu kutlu yolda Allah yardımcımız olsun.
Kültürel ve sanatsal yazılarınızı, araştırmalarınızı ve çizimlerinizi cakmakyucel@gmail.com adresine bekliyorum.
Bu yolda beni yalnız bırakmayın.
YÜCEL ÇAKMAK

Klarnetin Üstadı Feyzi Baba…

Feyzi ERGÜN 1930 yılında Elazığ'ın Merkez Nekerek (Bağlarca) köyünde doğdu. Babası Değirmenci Osman ERGÜN, annesi ise ev hanımı Ayşe ERGÜN' dür. Feyzi Baba'nın üç erkek ve bir tane de kız kardeşi vardır. Kendisi ailenin ikinci çocuğudur.

Feyzi Baba küçük yaşlarda önceleri davul ve 16 yaşından itibaren de Gırnata (Klarnet) çalmaya başladı. Feyzi Baba Elazığ Harput müziğinde gırnata üstadı Şükrü CANAYDIN'dan çeşitli müzik konularında teorik dersler almıştır. Şükrü CANAYDIN'ın oğlu Mevlit CANAYDIN'la da beraber birçok yurt içi ve yurt dışı etkinliklerde Elazığ'ımızın folklorunu ve müziğini çok iyi temsil etmiş olup, belgeler ve birincilikler almışlardır. Elazığlı Harput müziği duayeni Enver DEMİRBAĞ'la beraber birçok etkinliklerde beraber müzik yapmışlardır. Elazığ folklor üne değişik bir ekol olarak gırnatasıyla renk vermiştir. Feyzi Baba sadece musiki alanda değil, yapı, inşaat ve marangozluk alanında da çok önemli yapıtlara imza atmıştır. Yaşadığı Nekerek köyünün okul, köy evi, köy çeşmeleri ve köy camisi yapımında fiili olarak çalışmış ve caminin içerisinde ahşap süslemelerinde Osmanlı ve Selçuklu tarzı süslemeler yapmıştır.

Feyzi Babanın üç çocuğu vardır. Ancak 1973 yılının Ağustos ayında elim bir trafik kazasında eşi Saadet ve oğlu Süleyman'ı kaybetmiştir. Aynı kazada ailesinden 13 kişi vefat etmiştir. Aynı kazada hayatta kalan Yüksel ve Aysel adında iki kızına hem annelik hem de babalık vazifelerini yapmıştır.

Feyzi Baba çevresinde çok sevilen ve sayılan bir kişiliğe sahiptir. Tabii ki işi gereği, müzik ve folklor olunca zamanın çoğunu eğitimli gençlerle beraber geçirmişti. Feyzi Baba Kültür Bakanlığına, TRT'ye ses, saz ve milli folklorcular yetiştirmiştir. Çok pratik bir zekaya sahip olup, aynı zamanda esprili ve neşeli bir insan idi. 40 yaş üstü Elazığlı olup da yurt içinde ve yurt dışında eşi ve dostu çoktur. Hep anlattığı fıkraları ve esprileriyle anılmaktadır.

Feyzi Baba'nın BMW marka bir motosikleti var idi. Feyzi Baba çok şık giyinen, sarışın, yakışıklı ve yeteneklidir. Hayatta iken iki kızının eğitimlerini yaptırıp, evlendirmiştir. Elazığ'da ve Elazığ dışında düğün merasimi, sünnet merasimi veya kültürel etkinliklerde Feyzi Baba aranan insanlardan biridir. Elazığ'ın zenginleri ve ileri gelenleri Feyzi Baba olmadan düğünlerine başkasını gırnatayı çalmak için çağırmazlardı. Etkinliklerde; davulcusu Karabiber lakaplı Halil, tefçisi Kör Salo'yu ve cümbüşte de Kör Hafız'ı yanında götürürdü. Düğün olmadığı zamanlarda ekibinin cep harçlığını, odununu ve kömürlerini alırdı. Onların ailelerine de bakış, görüş ederdi.

Feyzi Baba'nın sohbetlerinde yaşın ve tahsilin hiç önemi yoktu. Çocuklarla çocuk, büyüklerle büyük olurdu. Sevenleri dostları ona "Feyzi Baba" dedikçe, O da ben mafya babası değilim, çocuklarımın babasıyım derdi. Ama insanlara ve gençlere (okuyan, yüksek tahsil yapan) maddi ve manevi olarak hep babalık yapmıştır. Elazığ'da eskiden kahveler bahçeli ve yeşilliklerle doluydu. Kahvecilerin birçoğu Feyzi Baba'ya kendi kahvesine gelmesi için rica ederlerdi. Feyzi Baba filan kahveye gidiyor diye o kahveye çok insan gidermiş. Çevresi ve dostları o kahveye gidince tabii ki kahvecide de çok çay satar ve çok kazanırmış.

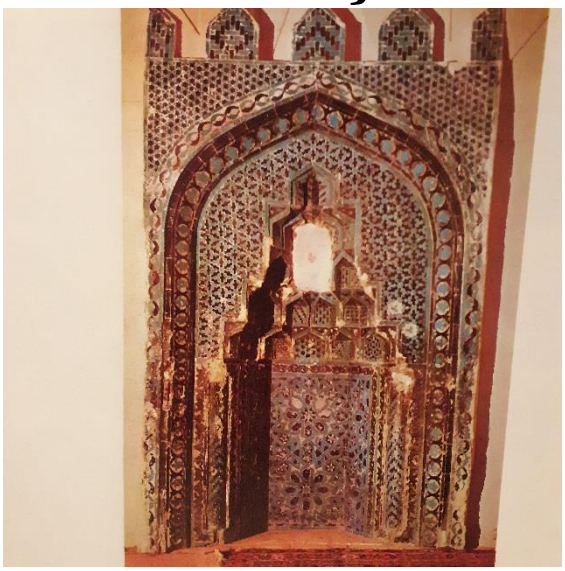
Feyzi Baba 1985 yılında elim bir hastalığa yakalanmış ve 5 sene Elazığ, Ankara ve İstanbul'da tedavisini sürdürmüştür. Ama maalesef 16 Ağustos 1990 günü yakalandığı amansız hastalıktan kurtulamayarak Elazığ'da evinde vefat etmiştir. Mezarı Elazığ'ın merkez köyü olan Nekerek (Bağlarca) köyündedir.

Feyzi Baba'nın iki tane çok kıymetli gırnatası vardı. Biri abanoz ağacından, diğeri de gümüş metalden idi. Öldüğünden sonra abanoz olan gırnatası büyük kızında hatıra kalmıştır, diğerini sağlığında çok kıramadığı birine söz vermiş, o da ondaymış.

Feyzi Baba'yı rahmetle yad ediyor, yattığı yer cenneti mekan olsun diyoruz.

Kaynak:
Mehmet ERGÜN
(Feyzi Baba'nın Yeğeni)

717 YILLIK ARAP BABA CAMİİ ÇİNİLER NEREDE?

***Arap Baba Camisinden çalınan 717 yıllık tarihi çinilerin Elazığ'a getirilmesi bekleniliyor. 1998 yılında çalınan ve 2002 yılında İsviçre'de ele geçirilen 123 kiloluk çiniler, 2004 yılından beri Vakıflar Genel Müdürlüğü'nde muhafaza ediliyor.**

Yücel ÇAKMAK

Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından 2004 yılında İsviçre'den getirilen, Elazığ Arap Baba Camisinden çalınan 123 kilogram Çinilerin akıbeti merak konusu....

1998 yılında Harput'taki Arap Baba Camisinden çalınan 123 kiloluk Çiniler, 2002 yılında İsviçre'nin Cenevre kentinde ele geçirilmişti. Çiniler şu an Vakıflar Genel Müdürlüğü'nde muhafaza ediliyor.

1998 yılında çalındı

Arap Baba Camisi olarak ta bilinen mescidin mihrabı tamamen çinilerle kaplıydı. 717 yıllık bir tarihe sahip olan çiniler, 1998 yılında çalınarak iki sandık halinde, önce İstanbul'a oradan da kargo ile İsviçre'ye gönderilmiş.

Arap Baba Mescidi ve Türbesi

Selçuklu hükümdarlarından IV. Kılıçarslan'ın oğlu, III. Gıyaseddin Keyhüsrev zamanında H. 678 yılında inşa edilmiştir. Minaresi dıştan türbe ile mescidin tam orta kısmına gelen bölümde yapılmıştır. Kapısı mescidin içindedir. Kaidesi alttan beş sıra taş üstünde alçı ve sıva izi görülen ve hemen hiçbir Selçuklu Mescidinde bulunmayan, emsalsiz sırça bordürlüdür. Mescit kare planlıdır. Selçuk üçgenleri ile kubbeye geçilir. Kubbe içinin kornişlerinin çinili olduğu bilinmektedir. Korniş ve çinilerle düzenlenen mihrabın üst kısmı, beş dişlidir. Büyük kemeri vardır. Arabesk plament ve suyolludur.

Türbenin alt kısmında ise Mumyalı bir ceset mevcuttur. Halk arasında Arap Baba diye anılır. Arap Baba ile ilgili çeşitli rivayetler anlatılmaktadır.

Çiniler Cenevre'de ele geçirildi

1997 yılında Harput'taki Arap Baba Camisinden çalınan çiniler, 2002 yılında İsviçre'nin Cenevre Havaalanında İsviçre polisi tarafından ele geçirildi. İstanbul'dan Kargo ile İsviçre'ye gönderilen iki sandık içinde gazeteye sarılı olan çiniler, 2004 yılında Türk yetkililerine teslim edildi.

4 Temmuz 2004 yılında Türk yetkililerine teslim edilen çiniler, 8 Temmuz 2004 tarihinde basın yoluyla kamuoyuna duyuruldu. Çini haberi 9 Temmuz 2004 tarihinde Sabah Gazetesi'nde şöyle yayımlandı:

"Elazığ'daki tarihi Arap Baba Türbesi'nden 6 yıl önce çalınan çiniler, İsviçre'de ele geçirilerek, Türkiye'ye getirildi. İki sandık halindeki çinilerin 1997 tarihli gazetelere sarılı olması dikkat çekti. Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Mehmet Ali Şahin, çinilerin yurda getirilmesi nedeniyle Vakıflar Genel Müdürü Yusuf Beyazıt ile birlikte düzenlediği basın toplantısında çinileri basın mensuplarına gösterdi. Şahin, Vakıflar Genel Müdürlüğü bünyesinde Kaçakçılıkla Mücadele Bürosu kurduklarını, Arap Baba Türbesi'nden çalınan çinilerin izine de bu büronun çalışmalarıyla ulaşıldığını söyledi. Şahin "Tarihi eserimizi alıp yurtdışına götürmeyi düşünenler, her an peşlerinde olduğumuzu, takibin internet yoluyla da yapıldığını bilmeliler" dedi."

Çiniler Elazığ'a bekleniyor

Vakıflar Genel Müdürlüğü'nde muhafaza edilen Arap Baba Camisi çinilerinin Elazığ'a getirilmesi bekleniliyor.

Çinilerin Arap Baba Camisine yeniden getirilmesini isteyen Harput sakinleri, "Çiniler Türkiye'ye getirildikten sonra birkaç kez girişimlerde bulunulmasına rağmen henüz getirilmedi. Getirilmesini ve yerine monte edilmesini istiyoruz" dediler.

Vakıflar Genel Müdürlüğü'nden bir yetkiliden edindiğimiz bilgiye göre, çinilerin çok parçalı olduğu ve montesinin hem profesyonel hem de bilimsel olduğunu belirtti. Bu konuda titiz bir çalışmanın yapılması gerektiğini belirten yetkili, çinilerin ne zaman monte edileceğini konusunda bilgisinin olmadığını belirtti.

Yeni Harput kuruldu

1915 Yılı Tehcir Dönemiyle Harput yöresinden göç eden Harput ve yöresinde yaşayan Ermeniler, 1929 yılında Ermenistan'da "Harput" adında yeni bir yerleşim yeri kurdular.
7.7 km2'lik bir alanda yerleşik bulunan Harput'un 8500 nüfusu bulunuyor.
Masis bölgesindeki köy, Erivan-Artashat karayolu üzerinde, Masis kasabasının 4 km kuzeydoğusunda. Bölgesel merkezine 24 km uzaklıktadır. Eskiden Harraberd, Harput ve Yeni Yaşam isimlerini kullanıyordu. 1996 yılına kadar Tipik bir yerleşim yeriydi. Yerleşme, 1929'da Hartberd'den taşınan Batı Ermenistan sakinleri tarafından kuruldu, 1938'de Yeni Yaşam'ı ve 1965'ten beri Yeni Kharberd'i yeniden adlandırdı.
Köy, deniz seviyesinden 920 m yükseklikte olan kıyı altı topluluk içinde yer almaktadır. İklim kurak ve karasaldır. Kışlar Aralık ortasında başlar, ortalama Ocak sıcaklığı -30 ila -50 arasındadır. Yaz ayları ekim aylarından ekime kadar sürer, aylık ortalama sıcaklık 24 ila 26 derece ve maksimum 42 derecedir. Çoğu zaman tarıma ciddi zarar veren mahsuller vardır. Yıllık yağış 250-300 mm'dir. Doğal manzaralar, sulama sırasında sulanan yarı çöllerdir. Tarımsal iklim açısından bakıldığında, topluluk mutlak bir sulama bölgesindedir. Topluluk, Ermenistan Cumhuriyeti Sosyal Güvenlik Bakanlığının Kharberd İhtisas Yetimhanesinde, Diatomit Academy CJSC'de yer almaktadır.
Nüfusun çoğunun ataları, Batı Ermenistan'dan Kharberd bölgelerine göç etti. 1980 yılında 4097 nüfusu vardı. 2005 Ulusal İstatistik Servisi'ne göre, toplumun nüfusu 5948 kişidir ve bunların% 49'u erkek,% 51'i kadındır. Çalışma öncesi nüfus% 27, çalışma yaşı% 60 ve% 37'dir. Köy 1985 ekonomisine sahiptir. İki ortaokul, bir müzik okulu, bir kütüphane, bir anaokulu, bir tıp kliniği vardır.
Topluluk ekonomisinin uzmanlık alanı tarımdır, brüt mahsulün çoğu ekilmiştir. Tarım arazileri yaklaşık 404.0 hektardır. Topluluk arazisinin çoğu, yaklaşık 197.0 hektarı kaplayan, ekilebilir arazi olarak kullanılmaktadır. Sırasıyla 41.0 ve 19.0 hektar meyve ve üzüm bağları vardır. Bahçecilik, bağcılık, tarla tarımı, sebze tarımı alanlarında faaliyet göstermektedir. Isıya dayanıklı sebze, tahıl ve yem bitkileri geliştirirler. Meralar, 39.0 hektarı kaplamaktadır. Sütçülük, tavukçuluk, hayvancılıkla uğraşırlar. Endüstri yok.
Sulama ve içme suyu sorunları, kırsal yolların rehabilitasyonu, mahsullerin gerçekleştirilmesi, yeni ilçelerde elektrik trafo merkezlerinin kurulması büyük önem taşımaktadır.

OZANSIZ ŞEHİR

Yücel ÇAKMAK

Ozanı olmayan bir toplum karanlıkta kalmıştır.
O memleket lal olmuştur.
Şükür ki Elazığ'ın ozanları her zaman vardır.
Elazığ'ın taş medrese görmüş bir Ozan'ı var ki, o her zaman bu yöreye ışık olmuştur.
Fikirleri ile dizeleriyle Elazığ'ın değerlerinden olan Doç. Dr. Ahmet Tevfik OZAN'ı

geçtiğimiz hafta yitirdik. O'nun ani ölümü başta beni olmak üzere tüm dostlarını derinden sarstı.
Merhum Ozan'la geçmişe dayalı bir dostluğumuz vaardı.
Birbirimizin dilinden anlıyorduk.
Günışığı'nda ki köşemin müdavimlerindendi. Yayın günü olan Pazartesi günü muhakkak beğendiği bir yazı için karşılık görüş alış verişinde bulunurduk. Bu dostluk iyice pekişiyordu.
Ulusal basında yazı yazan Merhum Ahmet Kekeç'e benzetiyordu.
"Üstadım beni şımartma" dedikçe, o ise "Ben gerçekleri söylüyorum. Sen Elazığ'ın Kekeç'isin." der omuzuma vururdu.
Zaman zaman sohbetlerde bulunurduk, kâh Günışığı'nda kâh Üniversitede ki odasında…
Fırat Üniversitesi Sosyal ve Kültür Daire Başkanlığı görevinde ise Elazığ için büyük bir şanstı. Elazığ'ı kültürüne büyük bir katkısı olmuştu. Görevini layıkıyla yapıyordu.
Neşeli biriydi. Zaman zaman yaptığı espriyle yüzlerde tebessüm bırakıyordu. Bir gün Prof. Dr. Asaf Varol ile yolculuk yapıyorlarmış. Benzin istasyonunda araçlarına benzin alırken benzinci "23" plakayı görünce görevlerini sordu. Prof. Dr. Asaf Varol ise Fırat Üniversitesi'nden olduklarını söyleyince, adam Ahmet Tevfik Ozan'ı tanıyıp tanımadıklarını sormuş. Varol ise "Ahmet Tevfik Ozan budur" diyerek göstermiş. Benzin aldıktan sonra yola koyulan Ozan, "Neden beni gösterdin?" diye Varol'a sordu.
Varol'un, "Neden gösterimeydim ki?" sorusuna, "Adamın kafasında daha boylu poslu, yakışıklı biri vardır. Beni böyle tostoparlak ve çirkin görünce hayalleri yıkılmıştır." diyerek kahkahayı patlatmıştır.
Çok yönlü bir kişiliği ve yaşamı vardı. Ailecek bir sanat yolculuğuna çıkmışlardı.
Daldilikli Osman Efendi'nin torunu, Şair Rıza Ozan'ın yeğeni ve yine Şair Ahmet Rasim Ozan'ın oğluydu. Harputlu merhum Yemenici Osman Efendi, Soyadı kanunuyla birlikte ***'OZAN'*** soyadını almıştır. Harput'un ileri gelen ailelerindendir. Daldikli Osman Efendi veya Osman Aga olarak tanınan Yemenici Osman Efendi, Harput'ta nüktedan kişiliğiyle tanınırdı. Oğlu Rasim Ozan, ***"Harput Nasreddinleri"*** *adlı kitabında babasının nüktelerini kaleme alarak, onu yeniden yad etmiştir. Bu kitabı Çayda Çıra Yayınları olarak Ekrem Katı çıkarmıştı.*
Baba Mehmet Rasim OZAN; ise Babası merhum Yemenici Osman Efendi; soyadı kanunu çıktığında, Buzluk'ta bulunan (Fikret Memişoğlu'nun Harput Ahengi adındaki eserinde Ozan Destanı diye anlattığı) efsanevi bir kaynak Ozan Gölü'nden esinlenerek OZAN soyadını resmi makamlara müracaatla almış olduğundan, şair tevafukken şairlik denizine girmiş oldu. Rasim Ozan, Memuriyeti süresince Elazığ'da neşredilen Uluova gazetesinde yaklaşık beş yıl; şiir,

mizahî yazılar ve makaleler yayımlamıştır. Yazı hayatını emeklilik hayatından sonra da devam ettiren şair, 2000 yılında Elazığ'da vefat etmiştir.
Çocukluğu ve gençliği: Babası merhum Yemenici Osman Efendi'nin dost ve gönül meclislerinde geçen, böylece Harput kültür ve sanatına aşina olan şair Amca Rıza Ozan, mahalli gazetelerde ve İstanbul'da neşredilen Yelpaze isimli dergide pek çok şiiri çıktı. Şiir çalışmalarının yanında Türk sanat müziğine de aşina olan şairin, bazı güfteleri Bestekar Şekip Ayhan Özışık tarafından değerlendirildi.
Bu bilgileri almak için 12 Ocak Salı günü telefonla görüştüğüm Değerli Ağabeyim Üstad Ahmet Tevfik Ozan'ın ölüm haberini 14 Ocak Perşembe günü almak beni derinden yaraladı.
Bu satırları gönlü yaralı biri yazmaktadır.
Bu satırları Ozansız kalan bu memleketin çocuğu yazmaktadır.
Başımız sağolsun. Allah nur içinde yatırsın.

AHMET TEVFİK OZAN

1953 yılında Harput'ta dünyaya geldi. İlk, orta ve lise öğrenimini Elazığ'da yaptıktan sonra; 1971 yılında Hacettepe Üniversitesi'ne girdi. Bir süre okulundan uzak kalan Ahmet Tevfik Ozan, öğrenimini Erzurum ve Kayseri'de tamamlayarak 1986 yılında tıp doktoru oldu. Zorunlu hizmetini, 1986 -1989 yılları arasında Balıkesir'de yaptı. Kayseri'de de bir müddet çalıştıktan sonra, memleketi Elazığ'a döndü. Halen Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır. Türkiye genelinde, sosyal ve kültürel hizmet yapan birçok vakıf ve dernekte aktif görevlerde bulundu. Şair Ahmet Tevfik Ozan'ın şehircilik ve kentleşme üzerine bilimsel çalışmaları da bulunmaktadır.
Ahmet Tevfik Ozani 14 Ocak 2021 tarihinde kalp krizi geçirerek hayatını yitirdi.

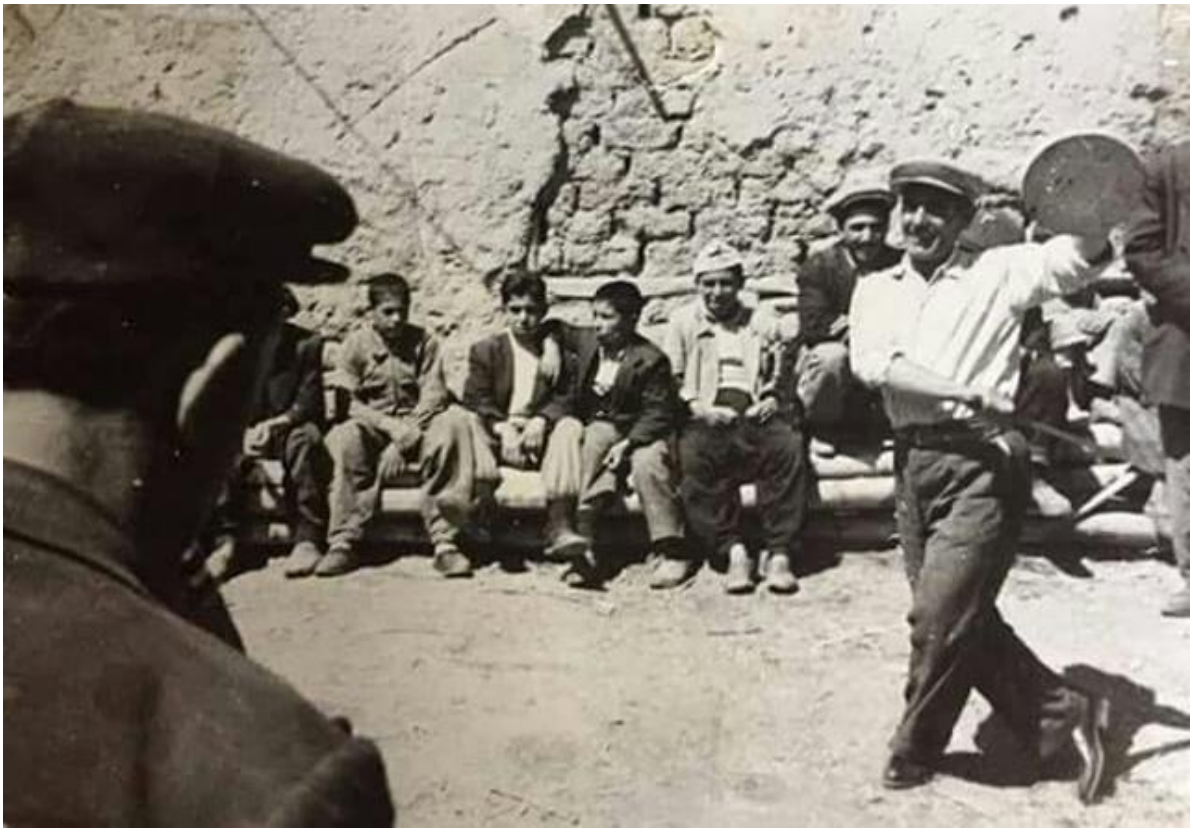
Elazığ'ın unutulan oyunu…

KILIÇ KALKAN OYUNU

FOTO: *Akçakiraz'da (Perçenç) Kılıç Kalkan Oyunu…*

Elazığ, müzikli halk oyunların çoğunluğu halay türündendir. Kadın erkek halayları yanında karışık oynanan halaylar da vardır.
Elazığ, müzikli halk oyunları yönünden de yurdumuzun zengin yörelerinden biridir. Mahalli giyim-kuşam inceliğinin ve güzelliğinin yansıdığı halk oyunları giysilerinin ortaya çıkardığı zerafet, oyunların figürlerindeki uyum ve tutarlılık sayesinde Elazığ oyunları, bütün yurt sathında haklı bir şöhrete sahip olmuştur.
Kılıç-Kalkan, dünyada müziksiz oynanan halk oyunlarından biridir. Bu oyunun Anadolu'da Türklerden önce de oynandığı belirlenmiştir. M. Ö. 430-355 yılları arasında yaşayan Xsenophon, Anabasis adlı eserinde; bir zafer sonrası düzenlenen eğlence gecesinde Thraklar ile Bursa çevresinde yaşayan Mysialılara mensup askerlerin, hançerleriyle hafifçe sıçrayarak türküler eşliğinde dövüşür gibi yaptıklarını, hançerlerin birbirine vurularak ses çıkarmak suretiyle dans ettiklerini" aktarmaktadır. Osmanlılar döneminde, Bursa'nın fethi sonrası kente giren gazilerin kılıç ve kalkanlarla zafer dansları yaptıkları anlatılmaktadır. Kılıç Kalkan Oyunu, adı üzerinde, oyuncuların kuşandıkları kılıç kalkanla oynanır. Kılıç ve kalkan ile oyuncuların ayak ve diz vuruşlarıyla çıkardığı sesler, müziğin ve ritmin yerini tutar. Eski dönemin savaşlarını simgeleyen kılıç-kalkan oyunları altı figürden oluşup her birinin anlamı vardır.

Sekiz, on ya da daha fazla kişi tarafından oynanan Kılıç Kalkan oyununun;
Birinci figürünün anlamı; “askere yeni katılmış erleri uğurlayanlara saygı selamı”
İkinci figürün anlamı; “acemi erlerin kılıçları üzerine “ölmek var, dönmek yok” şeklinde merasimle yemin etmeleri”
Üçüncü figürün anlamı; “oyuna girerken, vücut hareketleri ile birinci vuruş cengine girişmek”
Dördüncü figürün anlamı; birinci vuruştan sonra, ikinci vuruşma için tarafların karşılıklı anlaşmaları
Beşinci figürün anlamı; anlaşma gereği bir tek vuruş hakkı olan “baş vuruşu”na girişilmesi

Altıncı ve son figürün anlamı ise; sonucu alınmamış her iki cengin neticesinde, tarafların en iyi cengaverlerinin dövüşüdür. Elazığ’da eski oyuncular tarafından oynandığı duyulmuş, fakat görülmemiştir. Oyun müziğinin notası olduğundan, müziği hakkında bilgi edinmek kolaydır. Kaynak kişilerden Tahsin AYIK kendisiyle görüştüğümüzde, bu oyun hakkında şunları söylemiştir: "Bu oyunu oynayanları gördüm. Bunlar yaşça bizden daha büyüklerdi. Kılıç ve kalkanları olmadığından ellerindeki sopaları kılıç, ayakkabılarını kalkan yaparlardı. Sahip çıkılmayan bu oyunumuz maalesef iptal oldu. "

Elazığ Depremi'nin üzerinden 1 yıl geçti

- **24 Ocak 2020'de merkez üssü Elazığ Sivrice olan 6,8 büyüklüğündeki depremin üzerinden bir yıl geçti. 41 kişiyi hayattan koparan deprem, büyük bir yıkıma da sebep oldu. Yıkılan binaların yerine depreme dayanıklı binlerce konut inşa edildi.**

24 Ocak 2020'de saatler 20.55'i gösterdiğinde Elazığ, 6,8 büyüklüğünde depremle sarsıldı. Merkez üssü Sivrice olan depremde 41 kişiyi hayatını kaybetti, binin üzerinde insan yaralandı.

Türkiye'nin dört bir yanından ekiplerin katıldığı arama kurtarma çalışmalarında 45 kişi enkazdan sağ çıkarıldı. Arama kurtarma çalışmalarının sonrasında hasar tespit çalışması yürütüldü. Depremzedelerin yaralarını sarmak için hummalı bir çalışma başlatıldı.

3 bin konut vatandaşlara teslim edildi

Deprem sırasında yıkılan binaların yanı sıra zarar gören binalar da sonradan yıkıldı. Devletin başlattığı seferberlikle kent geneli adeta inşaat şantiyesine çevrildi. 20 bin depreme dayanıklı ev yapılması planlandı. Hızla tamamlanan konutlar da hak sahiplerine teslim edildi.

Elazığ Valisi Erkaya Yırık, 3 bin kadar konutu tamamlayıp vatandaşlara teslim ettiklerini söyleyerek, şunları anlattı:

"İnşallah kısa bir süre sonra, zannediyorum bir 3-4 hafta süresince diğer 5 bin konutun da bitirilmesi neticesinde vatandaşlarımıza kurayla teslim edeceğiz. Dolayısıyla 8 bin konutu da bu süreçte bitirmiş olacağız."

Yapımı süren diğer konutlar ise yıl içerinde sahiplerine teslim edilecek. Yeniden imar edilen deprem bölgesi artık hem daha güvenli hem de daha modern görünümlü.

Elazığ Depremi'nden etkilenen ve 4 kişinin hayatını kaybettiği Malatya'da da hasar gören yapılar tek tek yıkıldı, yerlerine yenileri yapıldı.

ÇAYDA ÇIRA

Asırların feryadı döküldü gırnatadan,
Kalbimizin vuruşu duyuldu darbukadan.
Süzülürken civanlar meydana teker teker,
Şavkıyan Elazığ' dır, şimdi "çaydaçıra" dan.
Eriyen damla damla, mum değil gözyaşıdır,
Harput akşamlarından kalan son hatıradan.
İbretle seyredin ki, nişandır bu şehrayin,
Fatih' in gemileri yüzüp geçer karadan.
Yahut da inanç yüklü kervanın geçişidir
Samsun'dan, Erzurum'dan, Sivas'tan, Ankara'dan.
Bu yay gerilişinin destanî izi vardır.
Seul'de, Kanuri'de Albay Celal Dora'dan.
Dinleyin; Şehit GÜÇLÜ ve Şehit İlhan'ların
Sesini duyarsınız o efsunkâr adadan.
Kanımız Hakk yolunda "Vallah" sebildir bizim
Böyle halkeylemiştir Türk'ü, Yüce Yaradan.
Eller Gök'e yönelmiş sırra çanak tutmakta
Bu duruş yadigârdır semadan, Mevlana'dan.
Ayak atışlarında kuş tüyü hafifliği
Yere inmiş ahular bir doyumsuz rüyadan.
Çinler iç geçirmenin ürperişi içinde
Dalgaların kıyıya vuruşudur deryadan.
Kenküller savrulmakta bir gençlik rüzgârında
Heyhat ki, zaman akıp devran döner durmadan...
Biz de delikanlıyken yakardık adak mumu,
Elimizden aldılar tabakları sormadan
Bu oyun hiç bitmesin, bu ateş hiç sönmesin,
Birlik ruhu tutuşsun bizim "ÇAYDAÇIRA"DAN.

Şeref TAN

TELGRAFÇI AKİF

Yücel ÇAKMAK

Türküler toplumumuzun tarihi, gelenekleri, değerleri, alışkanlıkları ve öncelikleriyle ilgili bir kaynak niteliğindedir. Büyük veya küçük nice hadise, toplumun yaratıcılığı ve yetenekleri vasıtasıyla birer türküye dönüşüp dilden dile dolaşır. Değeri yadsınamaz bir kültür hazinesi olan türküler, toplumu en yalın ve en doğru yansıtan aynalardır aynı zamanda. Ne kadar acıklı olursa olsun türküler insanları birleştirir, onlara sevgi, hoşgörü ve barış duyguları aşılar. Binyıllarca pek çok medeniyete ev sahipliği yapmış Anadolu, hiç şüphesiz zengin bir kültür mirasına sahiptir. Farklı dil, din ve ırkta nice insana kucak açmış bu toprakların zengin kültürel mirasının bir yansıması da türkülerdir. Türklerin Orta Asya'dan göç ederken güzergahı üzerindeki toplumların müziğinden etkilenmesi, Anadolu'daki müzik kültürünü zenginleştiren bir diğer faktördür. Değil bölgeler ve şehirler, neredeyse ilçelere özgü halk şarkıları, Anadolu'yu türküler konusunda tükenmez bir kaynak yapar.

Hepsi birbirinden güzel ve anlamlı Anadolu türküleri içinde Harput türküleri farklı bir yerde durur. Şehrin pek çok medeniyetin hakimiyetine girmesi nedeniyle Harput müziği icrası, makamları, çalgıları, çalgıcıları ve şarkı sözleriyle büyük bir miras barındırır. Harput ve çevresinin tarihin en eski çağlarından bu yana yerleşim yeri olduğu biliniyor.

Harput'un mevcut zenginliği Türk kültürüyle harmanlanarak pek çok beste ortaya koyulmuştur. Türklerin Anadolu'ya yerleşmeye başladığı ilk dönemlerde pek çok şehirde Türk müziğinin adından söz edilmiyorken, Harput'ta kurala dayalı Türk müziği icra edildiği bilinmektedir. Pek çok araştırmacıya göre Türk müziğinin özü Harput'ta aranmalıdır. Bölgede yaşayan insanların duygularını mânilere dökerek, bu mânilere besteler yaparak meydana getirdiği eserler, Harput müziğinde önemli bir yer tutar. Yazarı ve bestekarı genellikle bilinmeyen bu eserler, yalnızca Harput'un değil, çoğu zaman tüm Anadolu'nun duygularına tercüman olur; zira kişiler ve mekanlar farklı olsa da yaşanan sevinçler, kederler ve heyecanlar ortaktır. Harput'a özgü "Bağlarda Çemen Soldu", "Ben Ağlarım Zarı Zarı",

"Bülbülüm Bağ Gezerim", "Çayda Çıra Yanıyor", "Dere Boyu Düz Gider", "Pınar Başı Beklerim", "Yoğurt Koydum Dolaba" gibi nice türkü, bulunduğu coğrafyayla sınırlı kalmamış, tüm Anadolu'daki müzikli toplantılarda sevilerek icra edilen şarkılar arasına girmiştir. Kimi sevinçli bir haberin veya olayın ardından, kimi büyük acıların etkisiyle yazılmış zengin Harput türküleri Türk Halk Müziği literatüründe önemli bir yer tutar.

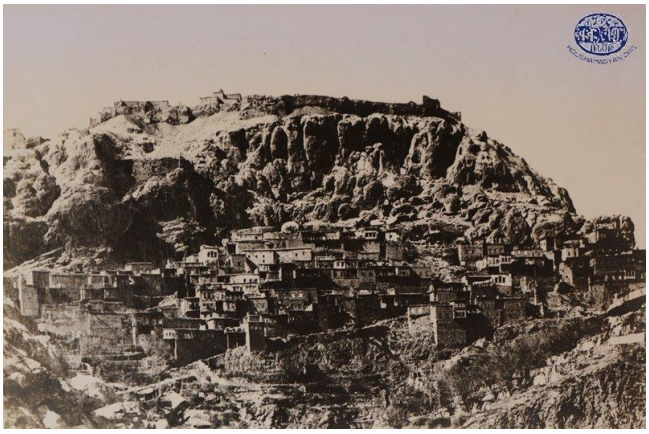
Akif'in yürek burkan hikayesi

Harput halk şarkılarının içinde bir "Telgrafçı Arif" türküsü vardır ki hem sözleriyle hem ezgisiyle yürek sızlatır. Bazı çevrelerce "Hüseynik'ten Çıktım Yola" adıyla bilinen türkü bölge insanlarını öyle etkilemiştir ki bu türkünün yazılışına vesile olduğu iddia edilen pek çok halk hikayesi bulunur.

Hüseynik'ten çıktım seher yoluna
Can ağrısı tesir etti koluma
Yaradanım merhamet et kuluna
Yazık oldu şu genç ömrüme
Bilmem şu feleğin bana cevri ne

Güftesini ve bestesini Saçlızade Hacı Vehbi Efendi'nin yazdığı rivayet edilen türkünün hikayesi şöyledir.
Türküye sebep olan Telgrafçı Akif Bey'in, Harput'a çıkarken can verdiği "Şeher Yolu" hâlâ duruyor Hüseynik'te. Zengin kültürel ve tarihi birikimi yok olmaya yüz tutmuş Harput eteklerinde Hüseynik; yolları, çeşmeleri ve yüzyılın yorgunluğuna rağmen ayakta kalabilen tarihi evleri ile zamana direniyor.

Hüseynik, Harput'a yakın olduğu için 19. yüzyıl başlarında Diyarbakır'dan gelen kervanların son konaklama yeridir. Adının anlamını "misafir kabul eden, misafiri çok olan yer" olarak bilinmektedir. Resmi adına Ulukent denen Hüseynik'i: "Eskiden kervanlar Hüseynik'te şehir yolu denilen patika yoldan Harput'a çıkarlarmış.
1892 senesinde Harput Posta Müdürü olan yakışıklı, mert ve herkes tarafından sevilen sayılan Akif, Hüseynik'te kız kardeşi Ati Hanım'la birlikte yaşamaktadır. Ağabeyi ise görev icabı Musul'da bulunmaktadır. Dalyan gibi ve yakışıklı bir delikanlı olan Akif hem kalbinden rahatsızlığı hem de evli olmayan ablası Ati Hanım'ın tek kalmaması için evlenmediği söyleniliyor. Gecelerin vazgeçilmez ismi olan Akif Bey, sesinin yanıklığı ile de tanınıyor. Meşk gecelerinin başköşesini işgal ediyor.
Bir rivayete göre Akif Bey'in bir kızı sevdiği, ama ne kendi ailesi ne de kızın akrabaları bunu kabullenmedikleri söylenir. Bu yüzden Akif Bey, gönül gözünü maneviyata çevirdiği de söylenir.
Akif sabahları Saray Yolu ile Harput'a çıkar, akşamları da kalenin alt tarafından Deliktaş yolundan geri dönermiş. Akif Bey'in yolunu gözleyen genç kızlar olurmuş. Bu kızlar zaman zaman Akif Bey'e cilve yapsalar da, Akif Bey onları görmemezlikten gelir.
Türküde adı geçen Lütfi'de telgrafhanede çalışmaktadır. Akif, Lütfi'yi çok sevmektedir. Akif Hüseynik'ten şehre (Harput) çıkarken hiç beklenmedik bir zamanda yolda kalp krizi geçirir ve ölür. Ölüm olayı duyulunca bütün bir şehir halkı Lütfi ile birlikte Akif'in arkasından günlerce gözyaşı dökerler.
Hikâyeye göre ***Can ağrısı tesir etti koluma*** dizesi, Akif'in geçirdiği kalp krizine işaret etmektedir. Kalp hastası olduğu için bunun feleğin kendisine sunduğu bir cefa olduğunu düşünen Akif, bir de bu hastalık nedeniyle hayatının baharında yaşama veda eder***. Bu da Yazık oldu yazık şu genç ömrüme / Bilmem şu feleğin bana cevri ne*** dizeleriyle dile getirilir.
Kalp hastalığı nedeniyle genç yaşta hayatını kaybeden Akif'in hikâyesi, kimi zaman Ahmet Kaya'nın, kimi zaman Erdal Erzincan, Gülay ve Yavuz Bingöl'ün sesinde hayat bulmakta, kim söylerse söylesin türkünün Anadolu insanın gönlünde bambaşka bir yeri bulunmaktadır.

Hüseynik"ten çıktım seher yoluna
Can ağrısı tesir etti koluma
Yaradanım merhamet et kuluna
Yazık oldu yazık şu genç ömrüme
Bilmem şu feleğin bana cevri ne
Telgrafın direkleri sayılmaz
Atik Hanım baygın düştü ayılmaz
Böyle canlar teneşire koyulmaz
Yazık oldu yazık şu genç ömrüme
Bilmem şu feleğin bana cevri ne
Lütfü gelsin telgrafın başına
Bir tel vursun Musul'da gardaşıma
Yazık oldu yazık şu genç ömrüme
Bilmem şu feleğin bana cevri ne
Yazık oldu yazık şu genç ömrüme
Bilmem şu feleğin bana cevri ne

TARİHTEN BİR ANI…

TİVİYORUM

Elazığ Eski Belediye Başkanlarından Süleyman Selmanoğlu, halkın arasında gezmeyi onlarla hasbihal etmeyi çok sever. Yine bir gün merkezde bulunan Suyolu Sokak'taki kaldırım yenileme ve kilit parke döşeme çalışmalarını, ekibiyle birlikte inceliyordu.
Sokağın Namık Kemal İlköğretim Okulu kısmında bulunan genç bir kuaför başkanı traşa davet etti.
Başkan Selmanoğlu'nu Kuaför koltuğunda gören çevre esnaf işyerine akın etti. İşyerine giren bir esnafta Başkan Selmanoğlu'na hal hatır sorduktan sonra, Başkan'a bir soru yöneltti:

- Başkanım o kadar düğün dernek geziyorsun. Her gittiğin düğünde de muhakkak çeyrek takıyorsun. Peki, Başkanım buna paranız yetiyor mu?"

Soru karşısında tebessüm eden Başkan Selmanoğlu:

- Dediğin doğrudur. Bazı düğünlerde takı takıyorum, bazı düğünlerden ise tiviyorum.

TİVİYORUM: Kaçıyorum…
21.06.2005
Kaynak: Yücel ÇAKMAK

BIRAK UZUN KALSIN

Belediye Başkanı Süleyman Selmanoğlu, esprili kişiliği ile tanınır. Çevresi ile hoş sohbetlerde bulunur.
Yine Suyolu Sokaktaki kuaförde, traşın son rötuşlarını yapan berber:

- Başkanım ortayı biraz kısaltayım mı?

Aynaya bakan Başkan Selmanoğlu:

- Yok bırak uzun kalsın…

21.06.2005
Kaynak: Yücel ÇAKMAK

